

Pohjoismainen muistio laulamisen vahvistamisesta kouluissa

Suosituksia poliitikoille ja päätöksentekijöille Pohjoismaiselta koululaulamisen verkostolta

Laadittu ja allekirjoitettu Pohjoismaisen laulamisen symposiumin yhteydessä Odensessa, Tanskassa, 2026

JOHDANTO

Kun yhteiskunta joutuu koetukselle, tarvitaan muutakin kuin tietoa. Tarvitsemme luottamusta, kieltä, yhteisöllisyyttä ja rohkeutta nostaa äänemme yhdessä muiden kanssa.

Laulaminen on jo pitkään ollut osa koulujen arkea Pohjoismaissa. Laulaminen itsessään on ilon lähde, mutta myös osa oppimisen ja sivistyksen perustaa. Tämä ei kuitenkaan enää ole itsestäänselvyys. Merkittävä määrä pohjoismaista tutkimusta osoittaa, ettei laulamisella ole enää itsestään selvää paikkaa koulussa ja että koulujen laulamiskulttuuria sekä opettajien osaamista ja varmuutta laulamisen ohjaamisessa ja opettamisessa on vahvistettava (Nordic Welfare Centre, 2024, Johnson, 2021, Borčák, 2026, Bojner Horwitz ym., 2024).

Koulu ja yhteiskunta kohtaavat haasteita, jotka tekevät asiasta hyvin ajankohtaisen. Monet lapset ja nuoret kokevat yksinäisyyttä, psyykkistä pahoinvointia, ja he kokevat, etteivät he välttämättä kuulu joukkoon. Tutkimusten mukaan laulaminen kannattaisi nostaa osaksi lasten koulunkäyntiä.

Laulaminen ja aktiivinen osallistuminen musisointiin ovat yhteydessä lasten kielelliseen, kognitiiviseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen kehitykseen, samalla kun kulttuuri- ja taidetoiminta voi edistää terveyttä ja hyvinvointia (Anvari ym., 2002, Fancourt & Finn, 2019, Welch & Perti, 2018).

Koulu on keskeinen instituutio kaikkien lasten arjessa. Koulun tulee tarjota lapsille mahdollisuuksia kokemiseen, osallistumiseen, monipuoliseen kehittymiseen sekä kokemukseen siitä, että heillä on yhteiskunnan jäsenenä oma äänensä. Koulu on siksi tärkeä paikka, jossa kaikki lapset voivat tutustua laulamiseen. Koulussa lapsilla on mahdollisuus oppia käyttämään omaa lauluääntään turvallisessa ympäristössä.

Jos lapset eivät tutustu laulamiseen ja kohtaa laulamisen kulttuuria arjen instituutioissa yhdenvertaisissa olosuhteissa, on vaarana, että pääsy laulamisen pariin estyy. Lasten mahdollisuudet tutustua ja osallistua laulamiseen riippuvat tällöin kodin ja vapaa-ajan valinnoista ja olosuhteista. Lapset, jotka eivät pääse laulamisen pariin koulussa, voivat näin jäädä ulkopuolelle yhden saavutettavimman kulttuurisen osallistumisen, yhteisöllisyyden, kielellisen ilmaisuuden ja esteettisen kokemisen muodosta.

Pidemmällä aikavälillä laulamiskulttuurin väheneminen kouluissa voi lisäksi vaikuttaa johonkin vielä suurempaan. Saatamme menettää eläviä yhteisiä käytäntöjä, joissa lapset harjoittelevat kuuntelemista, yhteistyötä, rohkeutta, keskittymistä ja toisten äänien kunnioittamista. Vaarana on myös yhteyden heikkeneminen pohjoismaiseen kulttuuriperintöön, yhteisiin lauluarteisiin ja yhteenkuuluvuuden kokemuksiin, jotka voivat kantaa aikuisuuteen asti (Theorell ym., 2015, Ruud, 2013).

Laulamisen lisääminen kouluissa ei ole nostalgiaa, vaan investointi tulevaisuuteen – lasten hyvinvointiin, kulttuuriseen juurtumiseen, demokraattiseen sivistykseen ja yhteiskunnan resilienssiin. Pohjola, jossa jokainen lapsi tutustuu omaan ääneensä, kohtaa muiden äänet ja kokee, että yhteisöllisyyttä voi harjoitella, kantaa ja rakentaa. Tulevaisuudessa haluamme Pohjolan, jossa laulaminen on luonnollinen osa lapsen ja koulun arkea sekä osa opettajien ammatillista toimintaa ja yhteiskunnan yhteistä kulttuurista valmiutta.

Siksi kaikkien Pohjoismaiden lasten tulisi päästä osalliseksi laulamisen kulttuurista – elävänä, yhdenvertaisena ja saavutettavana osana heidän koulunkäyntiään.

Siksi kaikkien Pohjoismaiden lasten tulisi päästä osalliseksi laulamisen kulttuurista – elävänä, yhdenvertaisena ja saavutettavana osana heidän koulunkäyntiään.

SUOSITUKSET

1. Laulaminen yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja oppimisen tukena

Laulaminen on kiinteä osa kaikkien lasten koulupäivää – käytäntönä, joka vahvistaa sekä lasten että aikuisten hyvinvointia, osallistumismahdollisuuksia ja yhteisöllisyyttä.

Oppilaiden tulee kokea laulaminen luonnollisena ilmaisun ja yhdessäolon muotona koulun arjessa, esimerkiksi päivittäisen laulamisen vakiintuneiden käytäntöjen sekä yhteisten kokoontumisten ja ympäri vuoden järjestettävien tapahtumien yhteydessä.

Tämä edellyttää strategista johtamista, jossa laulaminen tunnustetaan hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja oppimisen edistäjäksi sekä jossa koulujen käytäntöjen kestäväan toteuttamiseen osoitetaan aikaa ja resursseja.

2. Pedagogisen henkilöstön osaamisen kehittäminen ja vahvistaminen

Koulun pedagogisella henkilöstöllä tulee olla valmiudet aktiivisesti edistää elävää laulamiskulttuuria osana koulun toimintakulttuuria ja pedagogista toimintaa – ei pelkästään osana musiikin opetusta, vaan myös monialaisessa opetuksessa että kouluyhteisössä.

Oppilaiden tulee saada kokea, että laulamisella ja laulamisen oppimisella on keskeinen rooli musiikinopetuksessa, samalla kun laulaminen on luonnollinen osa koulun muita oppiaineita ja se edistää siten monialaista oppimista ja motivaatiota.

Tämä edellyttää, että laulaminen sekä pedagoginen taito laulattaa ja laulaa yhdessä lasten kanssa vakiinnutetaan osaksi opettaja- ja laulopedagogikoulutusta. Lisäksi tarvitaan investoida opettajien täydennys- ja jatkokoulutukseen sekä siten osaamisen ja toimintakulttuurin pitkäjänteiseen rakentamiseen kouluissa.

3. Laulaminen kulttuurisena arvona ja osana sivistystä

Laulaminen tulee tunnustaa keskeiseksi osaksi koulun työtä kulttuurisen sivistyksen, identiteetin ja arvoyhteisöllisyyden parissa. Oppilaille tulee tarjota monipuolista ohjelmistoa, joka heijastaa kulttuurista moninaisuutta, osallisuutta ja tasa-arvoa sekä vahvistaa heidän tuntemustaan yhteisestä kulttuuriperinnöstä.

Tietoisella ohjelmiston valinnalla voidaan aktiivisesti tukea koulun työtä polarisaation ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Samalla oppilaiden tulee saada kokemuksia laulamisesta saavutettavana ja osallistavana sosiaalisena käytäntönä.

Tämä edellyttää laulamisen roolin poliittista tunnustamista kulttuurisen ymmärryksen ja sivistyksen rakentamisessa sekä laulamisen integroimista monialaisiin koulun kehittämisen ja sivistyksen strategioihin – tiedon, menetelmien ja resurssien tukemana.

4. Laulaminen, demokraattinen sivistys ja yhteiskunnan resilienssi

Yhteisöllisen laulamisen tulee kouluissa toimia paikkana, jossa voidaan harjoittaa ja harjoitella demokraattista osallistumista, yhteisöllisyyden merkitysten ymmärtämistä ja aktiivisen kansalaisuuden osa-alueita. Laulamisen kautta oppilaat harjoittelevat empatiaa, kuuntelemista sekä kykyä liittyä ja sitoutua yhteisöihin. Tämä voi auttaa ehkäisemään polarisaatiota ja vahvistamaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Oppilaiden tulee voida kokea, että heidän äänellään on merkitystä ja että aktiivinen osallistuminen edistää sekä yksilön hyvinvointia että yhteistä vastuuta.

Tämä edellyttää laulamisen poliittista tunnustamista osaksi koulun panosta demokraattiseen sivistykseen ja kulttuuriseen valmiuteen, joka vahvistaa yhteiskunnan resilienssiä ja yhteenkuuluvuutta.

5. Pohjoismainen yhteistyö ja tiedon jakaminen

Laulaminen tulee tunnustaa tärkeäksi osaksi Pohjoismaiden yhteistä kulttuuriperintöä ja sosiaalista infrastruktuuria, ja siten vapauttaa sen potentiaali valtioden rajat ylittävään oppimiseen, kehittämiseen ja kokemusten vaihtoon.

Oppilaiden tulee voida kokea olevansa osa pohjoismaista yhteisöä ja saada laulamisen esteettisten, kielellisten ja kulttuuristen ilmaisumuotojen kautta ymmärrystä siitä, mitä pohjoismainen kulttuuriperintö voi olla.

Tämä edellyttää vahvaa pohjoismaista verkostoa ja yhteistyötä laulamisen parissa. Laulaminen tulee olla osa lapsiin ja nuoriin, koulutukseen, kulttuuriin ja kestäväan yhteiskuntakehitykseen liittyvää työtä ja tähän työhön kohdennettuja resursseja – eri ministeriöiden ja hyvinvointialojen yhteisenä prioriteettina.

Verkoston kautta vahvistetaan tiedon jakamista ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa koko Pohjolan alueella – muun muassa yhteisten kehittämishankkeiden edistämiseksi sekä laulamisen vahvistamiseksi lähtökohtana analogiselle, demokraattiselle keskustelulle ja kulttuuriselle valmiudelle digitaalisella aikakaudella.

LÄHTEET

Anvari, S. H., Trainor, L. J., Woodside, J., & Levy, B. A. (2002). Relations among musical skills, phonological processing, and early reading ability in preschool children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 83(2), 111–130.

Bojner Horwitz, E., Johnson, D. T., Lyberg-Åhlander, V., Sahlén, B., Laukka, P. & Bygdéus, P. (2024). Making space for singing in the 21st century classroom – A focus group interview study with primary school music teachers in Sweden. *British Journal of Music Education*, 41(2), 209–223.

Borčak, L. W. (2026, in press). *Sang i skolen. En national kortlægning*. Aarhus Universitet.

Fancourt, D. & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. World Health Organization, Regional Office for Europe. Health Evidence Network Synthesis Report 67.

Johnson, D. (2021). *Raising Voices: singing repertoire and practices in Swedish schools*. Lund: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.

Nordic Welfare Centre/MUCF. (2024). *Nordic Youth Perspective on Mental Wellbeing*.

Ruud, E. (2013). Can music serve as a »cultural immunogen«? An explorative study. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 8(1).

Theorell, T., Lennartsson, A.K., Madison, G., Mosing, M.A. & Ullén, F. (2015). Predictors of continued playing or singing-from childhood and adolescence to adult years. *Acta Paediatrica*, 104(3), 274–284.

Welch, G.F. & Perti, C. (2018). Singing as inter- and intra-personal communication. In *The Oxford Handbook of Singing*. Welch, G.F., Howard, D. M., Nix, J. (Eds.). Oxford: Oxford University Press.

Lisää pohjoismaista laulamisen tutkimusta:

[Nordisk sangforskning – Videncenter for sang](#)

Laatinut Pohjoismaisen koululaulamisen verkoston ohjausryhmä:

Musikk i Skolen (NO), daglig leder, Ulrika Bergroth-Plur

Kungl. Musikaliska Akademien (SE), verksamhetsledare Barn & Unga, Ulrika Lind

Sangens Hus (DK), programleder for Sang, børn og skole, Mette Johnsen Elbeck



LANSEERAUKSEN YHTEYDESSÄ 23. SYYSKUUTA 2026 MUKANA OLEVAT ALLEKIRJOITTAJAT

Adolf Fredriks musikklasser, rektor, Anna Alvring (SE)
Alle Kan Synge, bestyrelsesleder, Andreas Vetö (DK)
Almega Utbildning, förbundsdirektör, Andreas Mörck (SE)
Ars nova Copenhagen, manager, Thomas Kiørbye (DK)
Brunnsbo Musikklasser, musikansvarig, Kicki Rosén Bejstam (SE)
Børnekorakademiet, kunstnerisk leder, Pia Boysen (DK)
Dansk Komponist Forening, forperson, Juliana Hodkinson (DK)
Dansk Kulturliv, direktør, Mai Villadsen (DK)
Dansk Sang – Musiklærerforeningens forlag, ansvarshavende redaktør, Søren Bechmann (DK)
Danske Korledere, formand, Niels Græsholm (DK)
Den Norske Opera og Ballett, operasjef, Randi Stene, og dirigent Operaens barnekor, Edle Stray-Pedersen (NO)
Department of Education and Youth, Reykjavík, Project Manager for Music and Children's Culture, Harpa Thorvaldsdottir (ISL)
Det Jyske Musikkonservatorium, rektor, Keld Hosbond (DK)
Det Norske Solistkor, daglig leder, Ingvild Skaatan (NO)
DUNK - De Ungas Musikförbund i Svenskfinland, verksamhetsledare, Hilde Talus Losvik (FIN)
Efterskolerne, bestyrelsesmedlem, formand for den kommende udgave af Efterskolesangbogen og forstander, Christian Hougaard-Jakobsen (DK)
Finlands svenska sång- och musikförbund (FSSMF), verksamhetsledare, Henrik Lillhannus och ordförande, Rosi Djupsund (FIN)
Folkehøjskolernes Forening i Danmark, Redaktør Forlaget Højskolerne, Rasmus Skov Borring (DK)
Fróðskaparsetur Føroya/Færøernes Universitet, Ph.d.-kandidat, Knút Háberg Eysturstein (FO)
Foreningen Norden, nationale foreninger, nationale generalsekretærer, Micaela Roman (FIN), Ásmundur Gudjonsson (FO) Ásdis Eva Hannesdóttir (ISL) Staffan Forssell (SE), Tina Sjövall (AX), Nunat Avannartermioqatigiit (GL), Sara Jilsø Fleischer (GL)
Foreningerne Nordens Forbund (samarbetsorganisation Föreningen Norden nationellt), kontorchef, Morten Fabricius Meyer (Norden)
Föreningen Svenska Tonsättare (FST), ordförande, Johan Blixt (SE)
Föreningen Sveriges Körledare, ordförande, Anna Rosén (SE)
Grundtvigsk Forum, formand, Kirsten M. Andersen (DK)
Helsingfors universitet, Pedagogiska fakulteten, docent, universitetslektor Jan-Erik Mansikka (FIN)
Högskolan för Scen och Musik, Göteborgs Universitet, Enhetschef för Klassisk musik och Kyrkomusik, Daniel Stighäll (SE)
Høgskulen på Vestlandet, professor og styringsgruppemedlem i SANGBARSK - Nasjonalt forskningsnettverk for sang i barnehage og skolen, Tiri Bergesen Schei (NO)
IMAK, Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianeersut Kattuffiat, Lærernes fagforening i Grønland, forkvinde, Elna Heilmann (GL)
Kaikki laulaa - Alla sjunger, projektipäällikkö/projektchef, Mia Makaroff (FIN)
KORLIV – folkekirkens kororganisation, sekretariatsleder, Karen Bendix (DK)
Krafttak for sang, styreleder, Bjørgulv Vinje Borgundvaag og daglig leder, Jarle Flemvaag (NO)
Kulturskolerådet, direktør, Morten Christiansen (NO)
Kungl Musikaliska Akademien, ständig sekreterare, Fredrik Wetterqvist, och preses, Stefan Forsberg (SE)
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, lektor i musik (fd akademichef), Anna Maria Koziomtzis (SE)

Körcentrum Nord, Norrbottensmusiken, verksamhetsledare, Susanna Lindmark, og länsmusikchef, Anneli Backman (SE)

Körcentrum Syd, föreståndare, Ulrika Emanuelsson (SE)

Körcentrum Väst, Västra Götalandsregionen, konsulent, Marit Zetterström (SE)

Luleå Tekniska Universitet/Musikhögskolan i Piteå, chaired professor of Musical Performance, Stefan Östersjö (SE)

MLK Voicestudio, rösttekniker och sångpedagog, Maria Lindberg Kransmo (SE)

Musik i Norden, ordförande, Patrik Karlsson (FIN)

Musikhögskolan i Malmö, konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet, professor, prefekt, Hans Hellsten (SE)

Musikhögskolan Ingesund, Karlstads universitet, prefekt, Mats Gustavii (SE)

Musikk i Skolen, styreleder, Bendik Fredriksen, og daglig leder, Ulrika Bergroth-Plur (NO)

Musiklärarnas Riksförening, ordförande, Lotta Liljered (SE)

Musiklærerforeningen, forperson, Karen Johansen (DK)

Musikskolan Lilla Akademien, rektor, Emelia Gardemar (SE)

NLA Høgskolen, dosent, Tone Ophus (NO)

Nord universitetet, Faggruppe kunst og kulturfag, faggruppeleder, kunst og kulturfag, Ole Marius Ryan (NO)

Nord universitetet, Forskningsgruppen Musikkrelaterte læringsprosesser, nestleder i forskningsgruppen, førsteamanuensis Runa Hestad Jenssen (NO)

Norges Korforbund, president, Christina Thingvold, og generalsekretær, Kim Stian Gjerdingen Bakke (NO)

Norges Musikkhøgskole, rektor, Astrid Kvalbein (NO)

Norsk komponistforening, styreleder, Knut Olaf Sunde (NO)

Norsk sangerforum, daglig leder, Sigurd Engesnes (NO)

Norsk Viseforum, styreleder, Per-Arne Brunvoll, og daglig leder, Liv Bakke Kvinlog (NO)

NTNU, Det humanistiske fakultet, Institutt for musikk, instituttleder, Nora Kulset (NO)

OsloMet, Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier, Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning (GFU), dosent, Hanne Rinholm (NO)

OsloMet, universitetslektor og seksjonsleder for musikk ved Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning (GFU) Hanne Kihlman Evang (NO)

Regional Musik i Sverige, verksamhetsledare, Max Låke (SE)

Sameskolestyrelsen, skolchef, Anna Karin Länta (SE)

Sangens Hus, strategisk direktør, Elsebeth Gerner Nielsen, og programleder for Sang, børn og skole, Mette Johnsen Elbeck (DK)

Savonia University of Applied Sciences, Music (part time lecturer), City of Kuopio, music teacher at the Special Music, Dance and Drama High School, PhD, M.M. choral conductor, music pedagogue Mari Koistinen (FIN)

Sjungande barns kunskapsråd vid Kungl Musikaliska Akademien (SE), medlemmar/redaktörer, Linn Hentschel och Ylva Holmberg (SE)

Skolelederforeningen, formand, Dorte Andreas, og næstformand, Kristian Dissing Olsen (DK)

Skolnätverket BRAVO!, Marina Lindholm, lektor i musikpedagogik vid Sibelius-Akademien (FIN)

Stiftelsen för Martin Wegelius-Institutet, verksamhetsledare, Susanne Norrbäck-Råman (FIN)

Stockholm Musikpedagogiska Institut (SMI), rektor, Ian Plaude (SE)

Sulasol (Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto), Executive Director, Aino Herranen (FIN)

Suomen Musiikkikasvatusseura FiSME ry (Finnish Society for Music Education), pääsihteeri/generalsekretær, Jenni Jäske (FIN)

Svensk Scenkonst, bransch- och arbetsgivarorganisationen för professionell scenkonst, VD/CEO, Mikael Brännvall (SE)

Svenska kyrkan, handläggare i kyrkomusik, Kerstin Börjeson (SE)
Sveriges Körförbund, förbundsdirektör, Karin Eklundh (SE)
Sveriges Lärare, kanslichef, Pontus Bäckström, og förbundsordförande, Anna Olskog (SE)
Sveriges Skolledare, förbundsordförande, Ann-Charlotte Gavelin Rydman (SE)
Syddansk Musikkonservatorium, rektor, Claus Skjold Larsen (DK)
Syng, daglig leder, Cæcilie Uhre Karlsson (DK)
Ung i Kor, styreleder, Jo Arne Aksel Dalmo Tollåli, og fungerende generalsekretær, Jo Arne Fosmo (NO)
Ung Kirkesang, styreleder, Ingrid Djønné, og generalsekretær, Nils Hidle (NO)
Unga tankar om musik (UTOM), verksamhetsledare, Gustaf Bäckström Elmelid (SE)
UNGiKÖR med Sveriges barn- och ungdomskörer, verksamhetsledare, Linnea Landström (SE)
Universitetet i Agder, Fakultet for kunstfag, Institutt for klassisk musikk og musikkpedagogikk, Instituttleder, Hege Bjørnestøl Beckmann (NO)
Universitetet i Agder, Fakultet for kunstfag, professor og visedekkan for forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, Anne Haugland Balsnes (NO)
Ålands Musikinstitut, Tf rektor, Emanuele Ferrari (AX)
Ålands sång- og musikkförbund, ordförande, Sara Kemetter (AX)